

Decyzja

Warszawa, dnia 30 stycznia 2004 r.

GI-DEC-DS-20/04

(dotyczy nakazania usunięcia danych osobowych Skarżącego ze zbioru o nazwie „System Międzybankowej Informacji Gospodarczej - Bankowy Rejestr”)

DECYZJA

Na podstawie art. 104 § 1 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2000 r. Nr 98, poz. 1071 z późn. zm.), art. 12 pkt 2 i art. 18 ust. 1 pkt 6, w związku z art. 23 ust. 1, art. 26 ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych (Dz. U. z 2002 r. Nr 101, poz. 926 z późn. zm.) oraz w związku z art. 105 ust. 1 pkt 1 i art. 105 ust. 4 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe (Dz. U. z 2002 r. Nr 72, poz. 665 z późn. zm.), po przeprowadzeniu postępowania administracyjnego w sprawie wniosku Skarżącego, dotyczącego nakazania usunięcia dotyczących go danych osobowych ze zbioru o nazwie „System Międzybankowej Informacji Gospodarczej - Bankowy Rejestr”, prowadzonego przez Związek Banków Polskich, z siedzibą w Warszawie przy ul. Smolnej 10a,

nakazuję Bankowi S.A., usunięcie danych osobowych Skarżącego, ze zbioru o nazwie „System Międzybankowej Informacji Gospodarczej - Bankowy Rejestr”, prowadzonego przez Związek Banków Polskich, z siedzibą w Warszawie przy ul. Smolnej 10a, w związku z uregulowaniem w całości zadłużenia przez Skarżącego na rachunku prowadzonym przez Bank S.A.

Uzasadnienie

W dniu 24 czerwca 2003 r. do Biura Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych, zwanego dalej Generalnym Inspektorem, wpłynęła skarga. Z przedmiotowej skargi wynikało, iż inny Bank S.A odmówił Skarżącemu „otwarcia linii kredytowej” w posiadanym przez niego rachunku oszczędnościowo-rozliczeniowym. Uzasadniając tę decyzję pracownik innego Banku S.A. wskazał, że „bank nie może otworzyć linii kredytowej, ponieważ dane Skarżącego figurują w bankowej bazie danych niesolidnych klientów”. W przedmiotowej skardze Skarżący wskazał ponadto, iż – jak wynika z uzyskanych przez niego informacji – „(...) ww. baza danych nie jest prowadzona ani przez Biuro Informacji Kredytowej ani przez Biuro Informacji Gospodarczej (...). Przedmiotowa baza danych ma być administrowana i wykorzystywana przez kilka zrzeszonych banków”. W nomenklaturze bankowej nosi ona miano Bazy BR”.

Skarżący zażądał „wszczęcia przez Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych postępowania mającego w szczególności na celu:

- wyjaśnienie kto, w jaki sposób i z jakich powodów dokonał niezgodnego z ustawą wpisu jego danych do ww. Bazy BR.
- zbadanie legalności prowadzenia Bazy BR przez „zrzeszone banki”
- wydanie decyzji administracyjnej nakazującej wykreślenie jego danych z ww. Bazy BR
- wszczęcie postępowania karnego wobec osób, które nie dopełniły obowiązku poinformowania go o dokonaniu wpisu jego danych do bazy BR poprzez zgłoszenie powyższego faktu do właściwej (...) prokuratury rejonowej.”.

Generalny Inspektor podjął działania mające na celu wyjaśnienie przedmiotowej sprawy. Z ustaleń dokonanych w toku prowadzonego postępowania wyjaśniającego wynika, że:

- Inny Bank S.A., odmówił Skarżącemu otwarcia linii kredytowej w rachunku ze względu na fakt, iż dotyczące go dane znajdowały się w Systemie Międzybankowej Informacji Gospodarczej - Bankowym Rejestrze prowadzonym przez Związek Banków Polskich, z siedzibą w Warszawie przy ul Smolnej 10a, zwanym dalej Bankowym Rejestrem.
- Dane osobowe Skarżącego zostały przekazane do Bankowego Rejestru w dniu 30 października 2002 r. przez Bank S.A., „w związku z utrzymującym się na (należącym do Skarżącego) rachunku ROR zadłużeniem”.

- Bank S.A. pozyskał dane osobowe Skarżącego w dniu 2 stycznia 1998 r., wskutek złożenia przez niego „Wniosku o otwarcie rachunku bankowego” (oszczędnościowo – rozliczeniowego).
- Przed przekazaniem danych do Bankowego Rejestru Bank wysłał do Skarżącego - w dniu 5 września 2002 r. - pismo informujące o zadłużeniu na rachunku oszczędnościowo - rozliczeniowym, wzywające jednocześnie do uregulowania tego zadłużenia. Przedmiotowe pismo zostało zwrócone do Banku z adnotacją „adresat wyprowadził się” (jak wynika z wyjaśnień Banku, niedoręczenie przedmiotowego pisma spowodowane było niewypełnieniem przez Skarżącego, wynikającego z obowiązującego w Banku Regulaminu dla posiadacza rachunków oszczędnościowo – rozliczeniowych tzw. kont osobistych „obowiązku zawiadomienia placówki Banku prowadzącej rachunek o każdej zmianie danych personalnych jak również miejsca zamieszkania lub zatrudnienia”).
- „Dane Skarżącego zostały przekazane (do Bankowego Rejestru) w celu określonym w art. 105 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 29.08.1997 r. Prawo bankowe, który jest podstawą funkcjonowania zbioru danych osobowych Bankowy Rejestr”.
- „Kryterium zakwalifikowania właściciela (...) rachunku do Bankowego Rejestru był - stosownie do postanowień dokumentu o nazwie „Kryteria klasyfikowania klientów do systemu Międzybankowej Informacji Gospodarczej Bankowy Rejestr” (Załącznik nr 1 do Regulaminu wymiany informacji w systemie Międzybankowej Informacji Gospodarczej – Bankowy Rejestr) - brak spłaty zadłużenia przeterminowanego z tytułu Umowy rachunku oszczędnościowo-rozliczeniowego, które utrzymywało się ponad 3 miesiące”.
- W dniu 2 lipca 2003 r. Skarżący uregulował zadłużenie na rachunku, w związku z czym jego dane - zgodnie z postanowieniami ww. regulaminu - zostaną usunięte z Bankowego Rejestru z dniem 2 lipca 2005 r. tj. w dwa lata po spłacie zadłużenia.

W dniu 14 października 2003 r. Skarżący, korzystając z przysługującego mu prawa wypowiedzenia się co do zebranych dowodów i materiałów oraz zgłoszonych żądań, wskazał: „(...) Bank wszelką korespondencję dotyczącą zadłużenia na rachunku kierował wyłącznie na tymczasowy adres zamieszkania – żadne pismo nie zostało nigdy wysłane pod mój adres zameldowania. Adresem tym Bank zawsze dysponował (...)”.

W dniu 6 listopada 2003 r. Generalny Inspektor zwrócił się do Prezesa Związków Polskich o wyrażenie opinii dotyczącej legalności przechowywania danych osobowych klientów banków, którzy spłacili zadłużenie, w Bankowym Rejestrze.

W odpowiedzi, w piśmie z dnia 29 grudnia 2003 r., Prezes Związku Banków Polskich wskazał w szczególności: „Wszyscy uczestnicy systemu MIG-BR (...) opowiedzieli się za przetwarzaniem danych [klientów banków, którzy spłacili zadłużenie] przez okres minimum

siedmiu lat. Podstawą przetwarzania tych danych [w Bankowym Rejestrze] jest treść art. 105 ust. 4 ustawy Prawo bankowe oraz postanowienia regulaminu funkcjonowania ww. zbioru (...). Celem ujednolicenia praktyki w tym zakresie banki opowiedziały się za wprowadzeniem odpowiednich zapisów do ustawy Prawo bankowe”.

Po zapoznaniu się z całością zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, Generalny Inspektor Ochrony Danych Osobowych zważył, co następuje:

Ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych (tekst jednolity: Dz. U. z 2002 r. Nr 101, poz. 926 z późn. zm.), zwana dalej ustawą, określa zasady postępowania przy przetwarzaniu danych osobowych oraz prawa osób fizycznych, których dane są lub mogą być przetwarzane w zbiorach danych (art. 2 ust. 1 ustawy). Przesłanki przetwarzania danych określone zostały w art. 23 ust. 1 ustawy, przy czym podmiot przetwarzający dane powinien wykazać się co najmniej jedną z nich, aby jego działanie mogło być uznane za zgodne z prawem. Na podstawie ust. 1 pkt 2 wskazanego powyżej artykułu, przetwarzanie danych jest dopuszczalne, gdy zezwalają na to przepisy prawa, co oznacza, że ustawa odsyła do przepisów szczególnych regulujących działalność określonych podmiotów i instytucji, wskazujących w jakich przypadkach mogą one przetwarzać dane osobowe. Ponadto, stosownie do postanowień art. 23 ust. 1 pkt 3 ustawy, przetwarzanie danych jest dopuszczalne, gdy jest konieczne do realizacji umowy, gdy osoba, której dane dotyczą, jest jej stroną lub gdy jest to niezbędne do podjęcia koniecznych działań przed zawarciem umowy.

Wskazać należy, iż samo przekazanie danych osobowych Skarżącego do Bankowego Rejestru, jak również dalsze przetwarzanie przedmiotowych danych w tym Rejestrze - do chwili spłaty zadłużenia przez Skarżącego, znajdowało swoje oparcie w przepisach ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe (tekst jednolity: Dz. U. z 2002 r. Nr 72, poz. 665 z późn. zm.), zwanej dalej Prawem bankowym. Zgodnie bowiem z art. 105 ust. 4 Prawa bankowego, banki mogą, wspólnie z bankowymi izbami gospodarczymi, utworzyć instytucje do zbierania i udostępniania bankom oraz innym instytucjom ustawowo upoważnionym do udzielania kredytów informacji o wierzytelnościach oraz o obrotach i stanach rachunków bankowych w zakresie, w jakim informacje te są potrzebne w związku z udzielaniem kredytów, pożyczek pieniężnych, gwarancji bankowych i poręczeń. Natomiast, stosownie do postanowień art. 105 ust. 1 pkt 1 Prawa bankowego, bank ma obowiązek udzielenia informacji stanowiących tajemnicę bankową m.in. innym bankom oraz - na zasadzie wzajemności - innym instytucjom ustawowo upoważnionym do udzielania kredytów o wierzytelnościach oraz o obrotach i stanach

rachunków bankowych w zakresie, w jakim informacje te są niezbędne w związku udzielaniem kredytów, pożyczek pieniężnych, gwarancji bankowych i poręczeń oraz czynnościami obrotu dewizowego, a także w związku z konsolidacją sprawozdań finansowych.

Przepisy Prawa bankowego nie określają jednak praw i obowiązków osób, których dane znalazły się w Bankowym Rejestrze, w szczególności zaś nie określają okresów przechowywania danych w ww. Rejestrze. Nie można zatem zgodzić się zarówno ze stanowiskiem Banku, jak i opinią Prezesa Związków Polskich – wyrażoną w piśmie z dnia 29 grudnia 2003 r. – z których wynika, iż podstawą przetwarzania danych osobowych klientów banków, którzy spłacili zadłużenie w Bankowym Rejestrze jest treść art. 105 ust. 4 ustawy Prawo bankowe oraz postanowienia regulaminu wymiany informacji w Systemie Międzybankowej Informacji Gospodarczej – Bankowy Rejestr, zwanego dalej regulaminem. Przepis art. 105 ust. 4 Prawa bankowego nie określa bowiem szczegółowo zasad przetwarzania danych osobowych przez Związek Banków Polskich, w szczególności zaś nie precyzuje terminów przechowywania danych - po wygaśnięciu zobowiązania - w prowadzonym przez ten podmiot zbiorze. Wskazany przepis nie przyznaje Związkowi Banków Polskich prawa do przetwarzania danych osobowych kredytobiorców przez „okres 2 lat od dnia uregulowania przez Skarżącego zadłużenia na rachunku”, a co za tym idzie nie może stanowić podstawy do ograniczenia w takim zakresie przysługującego klientowi banku prawa do ochrony dotyczących go danych osobowych.

Podkreślić również należy, iż postanowienia powołanego powyżej regulaminu nie są przepisami powszechnie obowiązującymi. Zgodnie bowiem z przepisem art. 87 ust. 1 ustawy z dnia 2 kwietnia 1997 r. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. Nr 78, poz. 483), źródłami powszechnie obowiązującego prawa Rzeczypospolitej Polskiej są: Konstytucja, ustawy, ratyfikowane umowy międzynarodowe oraz rozporządzenia. Tym samym postanowienia tegoż regulaminu, uchwalonego bez stosownej delegacji ustawowej, nie mogą stanowić podstawy do przetwarzania danych osobowych Skarżącego w Bankowym Rejestrze.

W tej sytuacji zastosowanie znajdują przepisy o ochronie danych osobowych. Zgodnie z art. 26 ust. 1 ustawy, administrator danych przetwarzający dane powinien dołożyć szczególnej staranności w celu ochrony interesów osób, których dane dotyczą, a w szczególności jest obowiązany zapewnić, aby dane te były: 1) przetwarzane zgodnie z prawem, 2) zbierane dla oznaczonych, zgodnych z prawem celów i nie poddawane dalszemu przetwarzaniu niezgodnemu z tymi celami, z zastrzeżeniem ust. 2.

Stwierdzić jednoznacznie należy, iż ze względu na dokonaną przez Skarżącego - w dniu 2 lipca 2003 r. - spłatę zadłużenia wobec Banku (okoliczność ta została potwierdzona przez Bank w piśmie z dnia 20 sierpnia 2003 r.) brak jest obecnie przesłanek dla dalszego

przechowywania dotyczących go danych osobowych w Bankowym Rejestrze. Tymczasem, jak wynika z dokonanych przez Generalnego Inspektora ustaleń (wyjaśnień Banku), dane Skarżącego nadal znajdują się w tymże Rejestrze i stosownie do postanowień zawartych w dokumencie o nazwie „Kryteria klasyfikowania klientów do Systemu Międzybankowej Informacji Gospodarczej Bankowy Rejestr”, stanowiącym załącznik nr 1 do regulaminu zostaną z niego usunięte po upływie 2 lat od dnia uregulowania przez Skarżącego zadłużenia na rachunku.

W przypadku rozwiązania zawartej między tymi podmiotami umowy Bank jest uprawniony do przetwarzania danych osobowych Skarżącego wyłącznie w oparciu o przepisy ustawy z dnia 14 lipca 1983 r. o narodowym zasobie archiwalnym i archiwach (Dz. U. z 2002 r., Nr 171, poz. 1396 z późn. zm.), jak również ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (Dz. U. z 2002 r. Nr 76, poz. 694 z późn. zm.) i rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 10 grudnia 2001 r. w sprawie szczególnych zasad rachunkowości banków (Dz. U. Nr 149, poz. 1673 z późn. zm.), czyli na podstawie przesłanki z art. 23 ust. 1 pkt 2 ustawy.

Reasumując, po spłacie przez Skarżącego zadłużenia wobec Banku nie istnieją jakiegokolwiek przesłanki uzasadniające dalsze przetwarzanie danych osobowych Skarżącego w Bankowym Rejestrze, co oznacza, że należy przychylić się do wniosku Skarżącego o nakazanie usunięcia jego danych przez Bank z tego Rejestru.

Jednocześnie, jako przykład aktu prawnego odnoszącego się do przechowywania informacji dotyczących wiarygodności płatniczej konsumentów, w którym przyjęto nieporównywalnie krótsze okresy przechowywania danych po uregulowaniu zobowiązania przez konsumenta, wskazać należy ustawę z dnia 14 lutego 2003 r. o udostępnianiu informacji gospodarczych (Dz. U. Nr 50, poz. 424). Istotnym jest, iż wśród podmiotów, które mogą na podstawie przepisów ww. ustawy przekazywać dane osobowe klientów do biur informacji gospodarczych są również banki. Oznacza to, iż w przypadku całkowitego zaspokojenia zobowiązania bank, który przekazał dane osobowe klienta do biura informacji gospodarczej jest obowiązany - stosownie do przepisów ww. ustawy - niezwłocznie, jednak nie później niż w terminie 14 dni, zażądać od tegoż biura usunięcia danych osobowych swojego klienta.

Podkreślenia ponadto wymaga, iż nie ma podstaw aby uznać, że skutek przekazania danych osobowych Skarżącego do Bankowego Rejestru doszło do wyczerpania przez osoby odpowiedzialne w Banku za przetwarzanie danych osobowych znamion przestępstwa określonego w art. 54 ustawy, w myśl którego kto administrując zbiorem danych nie dopełnia obowiązku poinformowania osoby, której dane dotyczą, o jej prawach lub przekazania tej osobie informacji umożliwiających korzystanie z praw przyznanych jej w niniejszej ustawie, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do roku. Wskazać bowiem należy, iż stosownie

do postanowień przepisu art. 24 ustawy, administrator danych jest obowiązany wykonać obowiązek informacyjny przy zbieraniu danych od osoby, której dane dotyczą, co oznacza, iż wykonanie tego obowiązku jest ściśle związane z samym momentem pozyskania (zebrania) danych. W konsekwencji, Bank w chwili „dokonywania wpisu danych osobowych [Skarżącego] do Bazy BR” nie był obowiązany poinformować Skarżącego o tym fakcie. W świetle powyższego, dla oceny zgodności działań Banku z przepisami o ochronie danych osobowych, nie ma więc znaczenia, czy Bank miał możliwość skontaktowania się ze Skarżącym i czy dysponował jego aktualnym adresem. Natomiast kwestia przesyłania wszelkiej korespondencji między stronami powinna być ew. rozpatrywana z punktu widzenia prawidłowości wykonania obowiązków wynikających z zawartej między nimi umowy, we właściwym trybie.

Niezależnie od powyższego stwierdzić należy, iż jak wynika z zebranego materiału dowodowego, Skarżący udostępnił swoje dane osobowe Bankowi – poprzez złożenie wniosku o otwarcie rachunku bankowego – w dniu 2 stycznia 1998 r., tj. przed wejściem w życie ustawy. Ustawa o ochronie danych osobowych, na mocy jej art. 62, w pełnym zakresie zaczęła obowiązywać od dnia 30 kwietnia 1998 r. W konsekwencji na Banku, w chwili pozyskania danych osobowych Skarżącego, nie ciążył obowiązek informacyjny określony w ww. art. 24 ustawy.

W tym stanie faktycznym i prawnym Generalny Inspektor Ochrony Danych Osobowych rozstrzygnął, jak w sentencji.

Decyzja niniejsza jest ostateczna. Na podstawie art. 21 ust. 1 ustawy o ochronie danych osobowych stronie niezadowolonej z niniejszej decyzji przysługuje, w terminie 14 dni od daty jej doręczenia, prawo złożenia do Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy (adres: Biuro Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych, ul. Stawki 2, 00 – 193 Warszawa).